

În program: comedia

Se vorbește astăzi la noi, tot mai des, pe ton nostalgic sau iritat, despre *programul directorial* – mai precis, despre absența lui și despre marile și micile necazuri ce decurg de aici. Probabil că acestei noțiuni i se dă însă un înțeles foarte înalt, de vreme ce, s-ar părea, nici unul dintre directorii în funcțiune ori proaspăt destituiți nu s-a arătat vrednic de a i se recunoaște vreun merit în domeniu. În ceea ce mă privește, am știut de mult de existența unui asemenea program și am putut vedea și cum se înfăptuiește el, în cel puțin un caz: acela al

Teatrului "Sică Alexandrescu" din Brașov și al directorului său, Mircea Cornișteanu. Cel din urmă a anunțat, încă din primele zile ale "instalării", că are în vedere un repertoriu axat preponderent pe comedie – și și-a pus gândul în practică. Între timp, intențiile directorului au cunoscut unele modificări – dictate de gusturile publicului, dar și de preferințele regizorilor-colaboratori –, însă comedia a rămas o constantă a afișului teatral brașovean. O atestă și ultimele două premiere ale stagiunii.

Comedia pură

CERERE ÎN CĂSĂTORIE de A. P. Cehov. Traducerea: M. Sorbul și A. Steinberg ● TEATRUL "SICĂ ALEXANDRESCU" din BRAȘOV ● Data reprezentației: 12 iunie 2000 ● Regia: Claudiu Goga ● Scenografia: V. Penișoară Stegaru ● Distribuția: Bianca Zurovski-Anghelina (Natalia Stepanovna), Dan Cogălniceanu (Ivan Vasilievici Lomov), Dan Săndulescu (Stepan Stepanovici).

Comedia nu este un gen prea popular printre tinerii regizori, chiar dacă în multe dintre spectacolele lor, inclusiv în cele "grave", există numeroase momente la care "te râzi". Nu am folosit întâm-

plător această formulare argotică; ea rimează mai bine cu "bășcălia" care, am impresia, se bucură, în schimb, de nedezmintită prețuire atât în rândul creatorilor, cât și în rândul spectatorilor de vârstă mai fragedă. Influența televiziunii și a tipului de divertisment favorizat de ea este clar vizibilă aici. De aceea, apariția unui regizor dotat pentru comedia pură (nu neapărat și simplă), pentru comedia *teatrală* este, cred eu, o întâmplare fericită.

O astfel de întâmplare fericită a însemnat și debutul în meserie al lui Claudiu Goga – să nu uităm, cu un Caragiale: **Conu' Leonida...** De atunci, regizorul a "atacat" și alte genuri și registre dramatice, revenind însă acum la dragostea dintâi cu piesa într-un act **Cerere în căsătorie**. De obicei, această minusculă capodoperă cehoviană se joacă în spectacole-coupé (cu **Ursul**, cel mai adesea), fiind socotită prea scurtă pentru a acoperi așteptările unui spectator normal de la un spectacol normal (cu durată în jur de o oră, adică). Goga a renunțat însă la această tradiție, înrămând textul propriu-zis într-o bogată și, nu rareori, minuțios elaborată lucrătură regizoral-actoricească, de un comic când suculent, când subtil și de o adâncime psihologică notabilă. Practic, în spațiul micii săli Studio de la Brașov, unde scenograful Viorel Penișoară Stegaru a făcut să încapă, prin miracol parcă, până și o trăsură cu coș (e drept, fără cai!), nu se petrece altceva decât povestea cu năbădăi a celor doi îndrăgostiți, atât

Bianca Zurovski și Dan Cogălniceanu în *Cerere în căsătorie* de A. P. Cehov (regia: Claudiu Goga)

de timizi încât ajung, în loc să-și mărturisească amorul, să se certe la cuțite. Portretele eroilor se alcătuiesc însă din zeci de nuanțe, gesturi, priviri, zbateri de pleoapă, care oferă în sine un spectacol extrem de delectabil. (Când nu e prea lung, cum se mai întâmplă pe alocuri). În acest scop, regizorul a colaborat strâns cu cei trei actori, ducându-l pe fiecare cât mai aproape de performanță. Astfel încât, dacă despre Bianca Zurovski știam că are har comic și sensibilitate (probate, acum, din nou,

cu brio), dacă despre Dan Săndulescu (tatăl junei apelpisite, în piesă) știam că e un actor temeinic, pe care l-am redescoperit aici capabil de flexibilitate și (jucată) dezinvoltură, despre Dan Cogălniceanu am aflat, cu plăcută surprindere, că poate construi în detaliu un personaj (nevricosul pretendent) și că îl poate înzestra cu viață și adevăr.

Regizorului am să-i fac un singur reproș serios (dar acesta chiar e serios, pentru că ține de *tehnica* meseriei, pe care e presupus a o

stăpâni deja): se referă la neglijența desăvârșită în care are loc schimbarea de decor, cu doi oameni de scenă "în civil" intrând nitam-nisam pe lumină scăzută și aranjând cu minimum de îndemânare recuzita necesară, mai scăpând pe jos câte un obiect, mai sfātuindu-se *sotto voce* unde să-l pună pe altul. Convenția se destramă brutal, fără a fi înlocuită cu altă ofertă artistică. Este, poate, un nod în papură, dar de ce să existe noduri acolo unde nimeni n-ar avea de ce să le caute?

Comedia agresivă

Mircea Cornișteanu face parte, la rândul său, dintre rarii regizori sortiți, ai zice, comediei de însuși temperamentul lor jovial, mucaliti și "hazliu" (deși, dacă e să numărăm "steagurile", în afară de montările Caragiale, marile sale succese au fost cele cu texte amăruie, un pic melancolice și discret poetice, precum *Acești îngeri triști* de D.R. Popescu sau *Unchiul Vanea* de Cehov). Bun cunoscător al trupei brașovene, cu care a colaborat încă înainte de a ajunge să o păstorească în chip de director, el a întocmit acum, pentru faimoasele *Gaițe* ale lui Al. Kirîțescu, o distribuție conținând câteva elemente-surpriză. Surpriza ce s-a transformat uneori în risc.

Astfel, gaița-șefă, Aneta Duduleanu, i-a revenit Paulei Ionescu, actriță matură dar arătând mult mai tânără decât vârsta din acte, în plus frumoasă și "sexy"; deși are, temperamental, datele rolului și deși nu i se pot găsi erori în evoluție, interpreta nu te face, totuși, să o crezi: pare că poartă un deghizament din care te aștepți să iasă oricând. Apoi, Wanda Serafim, în persoana Marei Nicolescu, este prea puțin femeie fatală (în ciuda "toaletelor" ce-i dezgolesc actriței picioarele, spre satisfacția publicului masculin), având mai degrabă aerul unei puștoaice cam zburdalnice, deghizată (și ea!) în hainele mamei. În Margareta Aldea (rol oricum ingrat), Bianca Zurovski izbuteste, în ciuda unei constituții fizice care o contrazice, să dea impresia morbidității, dar e o morbiditate ținând parca mai mult de carențe în educație decât de psihicul tulburat al eroinei. În Mircea Aldea (celălalt rol de pericol maxim), Andrei Ralea este,

GAIȚELE de Alexandru Kirîțescu ● **TEATRUL "SICĂ ALEXANDRESCU"** din BRAȘOV ● Data reprezentației: 13 iunie 2000 ● Regia și ilustrația muzicală: Mircea Cornișteanu ● Decorul: V. Penișoară Stegaru ● Costumele: Ștefania Cenean ● Distribuția: Paula Ionescu (Aneta Duduleanu), Virginia Itta Marcu (Zoia), Constanța Comănoiu (Lena), Bianca Zurovski-Anghelina (Margareta Aldea), Mara Nicolescu (Wanda Serafim), Andrei Ralea (Mircea Aldea), Ioan Georgescu (Ianache Duduleanu), Radu Negoescu (Georges Duduleanu), Carmen Moruz (Colette), Viorica Geantă Chelbea (Fräulein), Iulia Popescu (Zamfira).

din păcate, ca și inexistent, până în momentul pasagerii enervări a eroului, când capătă un pic de consistență. Aceeasi senzație o dă Carmen Moruz (Colette), cu toată agitația "fizică" pe care o produce. Tandemul fraților Duduleanu, bine compus pe principiul contrastului, e susținut de Ioan Georgescu (exact în intonații și gestică) și Radu Negoescu (excesiv). Relief interpretativ capătă, interesant, rolurile feminine secundare: Zoia Virginiei Itta Marcu, peltică, durdulie și "voluptuoasă" (cum zice Caragiale), Lena Constanței Comănoiu, uscată și funestă precum un corb costumat în gaiță, Fräulein, interpretată de Viorica Geantă Chelbea cu amuzante ifose și țâfne, și Zamfira Iuliei Popescu, pată "de culoare" cu efect ilariant sigur.

Montarea are o anume indecizie stilistică și la nivel vizual-conotativ. Decorul lui Viorel Penișoară Stegaru încearcă să concretizeze metafora din titlul piesei prin stropirea pieselor

de mobilier (perfect realiste, altminteri) cu pete albicioase vrând să reprezinte deșeurile păsărilor negre agățate la podul scenei (și pe care nu le observi de la început), dar părând mai degrabă urme neșterse de var, imagine care derutează, mai ales în raport cu costumele (și ele, perfect realiste) foarte cochete, concepute de Ștefania Cenean.

Ceea ce izbuteste însă din plin montarea (mai alertă în partea a doua, când scenele de grup sunt "orchestrate" cu reală virtuozitate) este să pună impecabil în valoare textul, care ți se înfățișează, neașteptat, ca o piesă cu adâncimi până acum neexplorate. Ceva din eternul (și, indiscutabil, fascinantul) spirit național a fost fixat de Kirîțescu în vorbăria delirant-agresivă a "gaițelor" și este revelat, cu acuzițe, de Cornișteanu. Nu-i chiar o ispravă de fiecare zi.

Alice Georgescu